

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН“
КАТЕДРА „ФИНАНСИ“

УТВЪРЖДАВАМ:

Ректор:

(Проф. д-р Пл. Илиев)

У Ч Е Б Н А   П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “ПУБЛИЧНИ ФИНАНСИ (ОБЩА ЧАСТ)”;

ЗА СПЕЦ: „Финанси“; ОКС „бакалавър“

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 3; СЕМЕСТЪР: V;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 75 ч.

КРЕДИТИ: 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т. ч.		
• ЛЕКЦИИ	45	3
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	165	11

Изготвили програмата:

1. ....
(Доц. д-р Людмил Найденов)

2. ....
(Ас. Татяна Джунинска)

Ръководител катедра: .....
„Финанси“ (Проф. д-р Стефан Вачков)

I. АНОТАЦИЯ

Обучението по дисциплината „Публични финанси (Обща част)“ преследва две основни цели. На първо място, да представи нови знания за концепциите и базовите идеи чрез които съвременната икономическа теория обяснява необходимостта, ролята, организацията и резултатите от дейността на публичния сектор в пазарната икономика. На второ място, да осигури информацията относно динамиката и въздействието на публичните приходи и разходи (централни и местни) и да формира умения за управление на тяхната структура и насоченост.

Учебната дисциплина “Публични финанси” (Обща част) има за предмет на анализ финансовите аспекти на дейността на държавата и институциите от общественения сектор и способства за разширяване на знанията, формиращи от дисциплините “Макроикономика“ и „Въведение във финансите“. Курсът осигурява теоретичния фундамент, методологичния инструментариум и законодателната база, необходими при изучаване на дисциплините “Осигурителни системи и фондове” и „Данъчно облагане”.

За постигане на очертаните цели се прави критичен анализ на икономическата роля на държавата в пазарното стопанство, изследват се особеностите на производството и доставката на национални и местни публични блага и се дискутират теоретичните и практически проблеми на бюджетните системи и бюджетните решения. В тази връзка се представят нови знания и се формират умения за работа с бюджетна документация и за изграждане на бюджети в публичния сектор. Специално внимание се отделя на теорията за държавните разходи и се анализират социалните и икономически ефекти на данъчното облагане. В обхвата на дисциплината попадат и въпросите, касаещи дълговото финансиране на публични проекти и съвременните форми на организация и мениджмънт на публичния сектор. Придобитите знания и умения намират приложение в практиката на институциите от държавния сектор.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СУ	ЛУ
ТЕМА 1. ПУБЛИЧЕН СЕКТОР И ПУБЛИЧНИ ФИНАНСИ		4	2	-
1.1	Понятие за публични финанси. Публични финанси или икономика на публичния сектор			
1.2	Икономическа необходимост от държава и публичен сектор			
1.3	Структура, роля и характеристики на публичния сектор			
1.4.	Ефективност на използване на ресурсите в публичния сектор			
ТЕМА 2. ПАЗАРНИ ДЕФЕКТИ – ВЪВЕДЕНИЕ В ПРОБЛЕМА		4	2	-
2.1	Понятие за пазарен провал (дефект) и типология на пазарните провали. Непазарни дефекти			
2.2	Несъвършената конкуренция като пазарен провал			
2.3	Външните ефекти като пазарен провал			
2.4	Варианти за решение на проблема с външните ефекти			
2.5	Асиметричната информация като пазарен провал			
ТЕМА 3. ПУБЛИЧНИ БЛАГА		4	3	-
3.1	Публичните блага като пазарен провал. Чисти публични блага			
3.2	Подход на Пигу			
3.3	Ефективно осигуряване на публични блага			
3.4	Понятие за смесени и клубни блага			
3.5	Оптимално предлагане на клубни блага: модел Бюкенън			

ТЕМА 4. ПУБЛИЧЕН ИЗБОР		4	3	-
4.1	Понятие и механизъм на публичния избор			
4.2	Парадокс на Кондорсе и теорема за невъзможността на К. Ароу			
4.3	Роля на медианния избирател и на групите със специални интереси			
4.4	Политически бизнес цикъл			
ТЕМА 5. ДЪРЖАВНИ РАЗХОДИ		4	3	-
5.1	Дефиниране, роля и класификация на публичните разходи			
5.2	Теории за растежа на публичните разходи			
5.3	Методи за анализ и оценка на публични проекти			
5.4	Държавни разходни програми – теоретични основания и национална практика			
ТЕМА 6. ПРИХОДНА СИСТЕМА НА ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР		3	3	-
6.1	Дефиниране, роля и класификация на публичните приходи			
6.2	Източници и методи за акумулиране на държавни приходи			
6.3	Форми на държавни приходи – обща характеристика			
6.4	Приходна система на Р. България			
ТЕМА 7. ДЪРЖАВНИ ЗАЕМИ И ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ		4	3	-
7.1	Държавни заеми – видове, начини за сключване и начини за погасяване			
7.2	Дефиниция за национален, държавен, брутен и нетен дълг			
7.3	Индикатори за дългова тежест. Количествени методи за оценка на равнището на задлъжнялост			
7.4	Държавният дълг на Р. България в началото на ХХІ век			
ТЕМА 8. ВЪВЕДЕНИЕ В ТЕОРИЯТА НА ПУБЛИЧНИЯ ДЪЛГОВ МЕНИДЖМЪНТ		4	2	-
8.1	Понятие и цели на дълговия мениджмънт			
8.2	Рискове свързани с управлението на дълга			
8.3	Активна и пасивна стратегия на дълговия мениджмънт			
8.5	Управление на задлъжнялостта в условията на дългова криза			
ТЕМА 9. БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТНА СИСТЕМА		4	2	-
9.1	Понятие и характеристики на бюджета			
9.2	Принципи за изграждане на бюджета			
9.3	Извънбюджетни фондове – предназначение, предимства и недостатъци			
9.4	Бюджетна система (структура). Характеристика на отделните звена от бюджетната структура			
ТЕМА 10. БЮДЖЕТНО ПЛАНИРАНЕ И ТЕХНОЛОГИЯ НА БЮДЖЕТНИЯ ПРОЦЕС		3	2	-
10.1	Теоретични основи и методи на бюджетно планиране			
10.2	Програмно-целево бюджетно планиране - етапи и предимства.			
10.3	Роля на бюрократа			
10.4	Бюджетен процес – понятие, цели, етапи			
10.5	Теоретични основи и методи на бюджетно планиране			
ТЕМА 11. МЕСТНИ ФИНАНСИ И МЕСТНИ ПУБЛИЧНИ БЛАГА		4	3	-
11.1	Вертикална структура на публичния сектор. Финанси на централната власт и местни финанси			

11.2	Характеристики на местните публични блага			
11.3	Оптимално предлагане на местни публични блага			
11.4	Разходи и приходи на местните власти			
ТЕМА 12. ФИСКАЛНА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ		3	2	-
12.1	Понятие и необходимост от децентрализация. Фискална еквивалентност			
12.2	Икономически и политически ползи от фискалната децентрализация			
12.3	Рискове на фискалната децентрализация			
12.4	Измерване степента на децентрализация на публичния сектор			
Общо:		45	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

No. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Научен обзор	1	20
1.2.	Тест	1	30
1.3.	Контролна работа	1	25
Общо за семестриален контрол:		3	75
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (тест)	1	90
Общо за сесиен контрол:		1	90
Общо за всички форми на контрол:		4	165

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Публични финанси, Издателство „Сибир“ София, 2016;
2. Найденов, Л., Данъчна автономност на местните власти – теоретични аргументи и национална практика. Варна, Издателство Стено, 2012.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Найденов, Л., Държавният дълг – новият стар проблем на България?, Сборник доклади от международна научна конференция на тема "Икономиката в променящия се свят: национални, регионални и глобални измерения", том 2, Варна, 2015;
2. Найденов, Л., За регионалната данъчна конкуренция без оптимизъм, Финансовата наука между догмите и реалността (сборник студии под общата редакция на проф. д-р Ст. Вачков), Варна, Издателство „Наука и икономика“, 2016;
3. Найденов, Л., Данъчна самостоятелност на местните власти – сравнителен анализ в рамките на ЕС, Данъчна практика, №10, 2013;
4. Брусарски, Р., А. Захариев, Г. Манлиев, Финансова теория, Издателство „Фабер“, София, 2015;
5. Rosen, H., T. Gayer. Public Finance, 10 ed., McGraw-Hill Education, 2013.